

MČTAU Literatūros fakulteto 2022-2023 mokslo metų veiklos ataskaita

- *Iš karto pasidarė gera, nuotaika pasitaisė, net kvėpuoti pasidarė lengviau!*
 - *Įsimylėja ?*
 - *Ataskaitą atidaviau.*
- (Iš buhalterių folkloro)

Vadovaujantis MČTAU misija ir tikslais – integruoti į visuomenę vyresniojo amžiaus žmones, skatinti jų dalyvavimą visuomeniniame gyvenime, kelti žinių bei kultūros lygį šių mokslo metų planuose buvo numatyta veikla keliomis kryptimis: paskaitos – jose klausytojai susipažįsta su rašytojų, žurnalistų, kritikų mintimis ir įžvalgomis; kelionės ir ekskursijos; fakulteto klausytojų kūrybos rinkinio parengimas; bendravimas, diskusijos neformalioje aplinkoje; fakulteto narių kūrybos, išleistų knygų pristatymas.

2022 metų spalio 15-17 dienomis MČTAU literatūros fakultete kūrybinio rašymo mokymo programos modulį dėstė poetas, rašytojas, filosofijos ir humanitarinių mokslų daktaras Liutauras Degėsys.

Daug dėmesio dėstytojas skyrė tokiems klausimams kaip: skaitymas ir rašymas kaip teksto supratimas ir interpretacija, skaitymas ir rašymas kaip pasaulio atradimo, supratimo ir paaiškinimo procedūra, veiklos motyvaciją skatinantys metodai, refleksiją skatinantys metodai, savęs ir socialinio kultūrinio konteksto pažinimo problema, socialinių vaidmenų teorija, eilėraščio rašymas, eilėraščio perrašymas, suvokėjo (žiūrovo, skaitytojo, klausytojo) ir kūrinio išraiškos suvokimo problema ir t. t.

Šios programos uždaviniai visų pirma yra: ugdyti kūrybinio ir kritinio mąstymo (refleksijos) įgūdžius, skatinti gebėjimą mokytis, tobulėti, pozicionuoti save tiek asmeniniame, tiek visuomeniniame gyvenime, ugdyti profesines ir bendrąsias kompetencijas, pilietinį ugdymą padaryti patrauklesnį suaugusiems asmenims.

Galima drąsiai tvirtinti, kad aukščiau išvardinti uždaviniai buvo pasiekti. Ir tai atsispindėjo fakulteto veikloje, kūryboje.

Nuo 2023-02-07 iki 2023-03-01 šis laikotarpis buvo skirtas fakulteto lankytojų kompiuteriniam raštingumui pagilinti - įvyko 4 užsiėmimai.

„Kompiuteris mūsų išmaniajame telefone šiandien milijoną kartų yra pigesnis, tūkstantį kartų galingesnis ir maždaug šimtą tūkstančių kartų mažesnis, negu Masačusetso technologijos instituto kompiuteris 1965 metais“, - Stephen Hawking.

„Žvejai žino, kad jūra pavojinga, o uraganas baisus, bet jie niekada nelaikė šiuos pavojus pakankama priežastimi likti krante“, - Vincent van Gogh.

Senjorai dažniausiai bijo kompiuterio ar išmaniojo telefono, nes mano, jog negalės įsisavinti jų eksploatavimo gudrybių. Bet paaiškėjus, kad tie sunkumai taip pat įveikiami, kaip ir įsisavinant šiuolaikinę daugiafunkcinę virtuvės techniką ar televizorių, baimė praeina. Pradeda dominuoti smalsumas ir suvokimas, kad kompiuterinis raštingumas suteikia prieigą prie naujos informacinės erdvės, kurioje kiekvienas gali rasti naujų draugų- gyvenimas tampa spalvingesnis. Dar viena galimybė - realizuoti save, savo kūrybinį potencialą.

„Asociacija „Taikos bendruomeninė organizacija“ bendradarbiaudama su MČTAU Literatūros fakultetu organizavo IT mokymus "Kartu į IT pasaulį!".

Projekto tikslas: pasitelkiant jaunimą, įtraukti senjorus į informacinių technologijų pasaulį, skatinant juos naudotis išmaniaisiais įrenginiais.

Mokymų metu buvo nagrinėtos temos:

1. Išmaniųjų telefonų apžvalga, jų galimybės ir funkcijos.
2. Interneto erdvė ir mobilios programėlės.
3. Saugumas internete ir debesų kompiuterija.

Mokymų metu buvo pristatomos informacinių technologijų naudos, kurios buvo

pademonstruotos senjorams, ir senjorai, su savanorių pagalba, patys mėgino jomis naudotis.“

2023-02-14

Literatūros fakulteto klausytoja Audronė Stanislava Jagutytė-Andrijauskienė praėjusiais metais išleido pirmąją autorinę knygą „Palėpės radiniai“, kurioje atgaivina savo ir artimųjų prisiminimus apie šeimos protėvius, prieškarį, karo ir pokario laikus, primena mūsų šventes, tradicijas, keliones ir aplankytas tolimas šalis. Rašyti autorę padrašina Justino Marcinkevičiaus žodžiai: „Išeidami palikim kelią, kad žmonės juo vaikščiotų“. Yra tokių žmonių, kurie apie procesą, žmogų, daiktą gali kalbėti ilgai ir vaizdžiai. Tokia yra ir Audronė, knygos „Palėpės radiniai“ autorė, turinti pasakotojos talentą ir dar tą pasakojimą apibarstanti humoru.

2023-03-14

Kovo mėnesį MČTAU Literatūros fakultete svečiavosi rašytojas, mokslininkas, literatūros kritikas Rimantas Kmita. Susitikimo tema „Šiuolaikinė lietuvių poezija“. Mums, šio fakulteto klausytojams, kuriuos visą gyvenimą lydėjo Maironio, Salomėjos Nėries, Bernardo Brazdžionio, Antano Miškinio, o vėliau Justino Marcinkevičiaus, Algimanto Baltakio ir Janinos Degutytės poezija, priimti šiuolaikinę literatūrą nebuvo paprasta. Aštuntojo dešimtmečio viduryje pasirodęs Ričardo Gavelio romanas „Vilniaus pokeris“ buvo pirmoji tos literatūros kregždė ir sukėlė nemažą sumaištį. Jis buvo plačiai aptarinėjamas. Vieni piktinosi, kiti žavėjosi, bet abejingų nebuvo.

Viešumoje pasirodė ir pirmųjų šiuolaikinių poetų pirmosios knygos arba jų paskiri eilėraščiai spaudoje. Tai Sigitas Geda, Vytautas Bložė, Jonas Juškaitis, Marcelijus Martinaitis, Juozas Aputis ir kt.

Didžiausio R. Kmitos dėmesio susilaukė ryškiausias iš jų – S. Geda, kuriam jis paskyrė ir naujausią savo knygą, neseniai atsidūrusią knygynų lentynose. S. Gedą žinojo visa skaitanti Lietuva, bet tas žinojimas buvo paviršutiniškas, negiluminis, o poeto gyvenimo saulėlydyje nestokojantis spaudos dėmesio ir paskalų.

2023-03-23

Literatūros fakulteto klausytojos Dalios Juditos Sadzevičiūtės-Vabalienės knyga „Istorija ir atmintis“ skirta autorės tėvo, Lietuvos kariuomenės leitenanto Juozo Sadzevičiaus ir jo bendražygių, Lietuvių aktyvistų fronto (LAF) organizatorių atminimui. Savo mintimis apie D. Vabalienės knygą „Istorija ir atmintis“ dalijasi fakulteto kolegos – Jonas Kirtiklis, Petras Biveinis, Vilija Jurėnienė, Toma Palmira Lašienė. Autorė knygai suteikė labai prasmingą pavadinimą „Istorija ir atmintis“. Tokio pobūdžio veikalai aktualizuoja istorinę atmintį, jos reikšmę žmogaus ir visuomenės gyvenime. Kas yra žmogus be istorinės atminties, istorinės savimonės? Niekas. Nykstant istorinei savimonei nyksta ir tautinė savimonė, aižėja žmogaus identitetas.

Knyga – tai pasakojimas apie žmogaus tvirtybę, ištikimybę Tėvynei istorinių kataklizmų akivaizdoje. Knyga – tai rašytinis paminklas Tėvui. 1941 metais autorės Tėvą, Lietuvos kariuomenės leitenantą Juozą Sadzevičių ir jo bendražygius išvežė į Gorkį (dabartinį Nižnij Novgorodą) ir drauge su septyniais bendražygiais sušaudė. Juozas Sadzevičius buvo vienas iš Lietuvių aktyvistų fronto (LAF) organizatorių šalyje. 1990 metais J. Sadzevičius buvo reabilituotas.

2023-03-31

Literatūros fakulteto kolegos dalijasi savo mintimis apie Leopoldo Stanevičiaus – ilgamečio knygų redaktoriaus, vertėjo, poeto, satyriko–humoristo kūrybą. Aptarimui pasirinktos jo knygos „Gražus Lietuvos dangus“, „Aš atnešiau Jums kyšį“ bei eilėraščiai. Leopoldas – universalus, įvairialypis kūrėjas prozos ir poezijos baruose. Štai knygoje „Gražus Lietuvos dangus“ patalpinti apsakymų, apsakymėlių tekstai. Autoriaus vaizdavimo būdas – humoras, ironija, satyra, sarkazmas. Autorius ypač pamėgo satyrą – jo kūriniuose išjuokiami ir pašiepiami politiniai įvykiai, politikai, socialinio gyvenimo realijos. Skaitant knygą „Gražus Lietuvos dangus“ atskrenda mintis, kad Leopoldas labai jautriai reaguoja į

tikrovės peripetijas, autorius tiksliai jaučia laiko dvasią kas motyvuoja fakulteto klausytojus Leopoldo knygas skaityti.

2023-04-19

MČTAU literatūros fakultete apsilankė žinomas prozininkas ir kelių filmų scenaristas Bronius Bušma, apsakymų, apysakų, romanų autorius. Jis - jau senas Lietuvos televizijos įnamis, gal labiausiai išgarsėjęs kaip savo knygos - kino romano „Giminės“ autorius. Jis mums, literatūros fakulteto klausytojams pasirodė kaip vienoje vietoje nenustygstantis aktorius, beje, ir baigęs anais laikais konservatorijos fakultetą, niekad neužmiršęs nei savo dėstytojų, nei kolegų aktorių - dabar Lietuvoje žinomų, pagarsėjusių, neužmirštamų. Pats serialas „Giminės“ yra pirmasis po Lietuvos Nepriklausomybės atgavimo sukurtas vaidybinis filmas, kuriame vaizdingai, įsimenamai dėstoma Šepučių giminės istorija, žmonių, kuriuos sieja giminystės ryšiai, gyvenimas ir likimai. Siužete - ir žemės atgavimo rūpesčiai, konfliktai dėl jos, meilės pinklės ir reketininkų teroro, intrigų tinklas. Autorius, o ir žinomi aktoriai gana vaizdingai parodo to laikotarpio mūsų kraštą, kai kaimą ir miestą valdė ne tiek naujoji valdžia, kiek savavaliautojai, savanaudžiai ir piktadariai žmonės. Anais laikais tik mitinguose buvo išreiškiama gera valia, meilė Tėvynei ir krašto piliečiams. Kaip ir rašo autorius, mūsų kaimuose ir miestuose tikrų piliečių gal net nebuvo matyti ir girdėti. Bent jau atkampiuose Lietuvos vietose, glūdumose. Taigi sunki buvo ta žemės reforma ir labai neaiškūs buvo jos vykdytojai. O visur nukentėjo mažas žmogelis. Čia gal sau ir skaitytojui priminsiu pačius garsiausius „Giminių“ aktorius-Antaną Šurną, Leonardą Zelčių, Vytautą Rumšą, Vaivą Mainelytę, Dalių Mertiną, Petrą Dimšą, Vytautą Grigolį, Gediminą Girdvainį, Vytautą Tomkų ir kt. Žinoma, negalima išleisti iš akių to filmo režisieriaus Sauliaus Vosylius, kompozitoriaus Tomo Leiburo etc. Mums, MČTAU literatams imponavo dar ir tai, kad, Bronius Bušma savo pasakojimuose neužmiršo dar ir tų, kurie daug kuo padėjo tam, kad dar sovietinėje televizijoje atsirastų vietos ir geriems scenaristams, ir aktoriams, režisieriams. (Iš klausytojo Leopoldo Stanevičiaus atsiliepimo apie renginį)

2023-05-04

Literatūros fakulteto lankytojai klausėsi dr. Vidos Kniūraitės, Istorijos fakulteto dekanės paskaitos „Pragaro ir Rojaus ilgesys Europos mene“. Paskaita paskatino susimąstyti, sukėlė prieštarų minčių, tačiau visi sutarė, kad vis tik Pragas ir Rojus slypi kiekviename iš mūsų, kiekvienas savaip suvokiame Pragarą kančias ir Rojaus idiliją. Pranešėja pateikė daug įdomios informacijos, iš kurios paaiškėja, kad iškiliesiems Europos mąstytojams Pragas ir Rojus – nevienareikšmės sąvokos. Garsiausias Naujųjų laikų Europos mistikas Swedenborgas yra protingai pasakęs, kad Pragas – tai žmonių laisvai pasirenkama būseną. Taigi laisvė yra būtina ne vien Dangaus, bet ir Pragarą sąlyga. O štai Niccolò Machiavelli yra kategoriškesnis: „Aš noriu patekti į Pragarą, bet ne į Rojų. Pragarą aš galiu mėgautis popiežių, karalių ir hercogų bendrija, o Rojuje – vien elgetos, vienuoliai ir apaštalai.“ Visų dėmesį patraukė bene iškiliausi Vidos Kniūraitės minėti autoriai: Miltonas ir Dantė. Patraukė tikriausiai dėl to, kad jų kūrybos turinys koreliuoja su tuometine tikrove.

2023-05-15.

Kai smagu gamtoje ir širdyse

Jau beveik šešiasdešimt metų, kai kiekvieną pavasarį Lietuvos miestuose ir miesteliuose rengiami literatūros mylėtojų susibūrimai, kuriuose pagerbiami ryškiausi pastarųjų metų poetai. Sakoma, jog saulė ir kelmo neapleidžia, tad kaip tokia priemonė galėtų neįvykti MČTAU literatūros fakultete. Mums prijausianti ponė dr. Irena Kubilienė pakvietė pasaisvečiuoti, paskaityti posmų jos sodyboje, už Kairėnų, kur veši nedidelės apimties, bet turtingas įvairiais augalais botanikos sodas. Saulėtą gegužės penkioliktos dieną, susirinkę jaučioje aplinkoje, žydinčių medžių pavėsyje pagerbėme mūsų buvusios bendražygės Bronės Staskonytės atminimą, skaitydami jos eiles iš leidinių „Metų vieškelius“ (2002), „Minčių žiedynus“ (2013), „Gyvenimo vėjuose“ (2022). Autorė eilėraščius pradėjo rašyti besimokydama Pandėlio vidurinėje mokykloje (Rokiškio raj.), rašė studijų metais Kauno

Politechnikos institute ir vėliau dirbdama skaičiavimo mašinų gamykloje inžiniere, Vilniuje, bei tapusi senjore, būdama trečiojo amžiaus universiteto klausytoja. Jos kūrybos tematika įvairi, tačiau dominuoja eilės apie augalus, Lietuvos miestus ir miestelius, tolimus kraštus, paukščius ir žvėrelius. Yra eilėraščių, skirtų brangių žmonių atminimui, meilei. Vartydami Bronės Staskonytės leidinius, pastebėjome, jog kai kurie eilėraščiai pažymėti žvaigždute. Pagal juos kompozitoriai sukūrė muziką. Maga pacituoti nors vieną, skambų ketureilį apie Vilniaus Karoliniškes:

*Kažkada Karolina praėjo
Šioje vietoj smėlėtais takais
Pušinėliuos, kai užavo vėjai,
Laukdama, kada meilė ateis.*

Tenka apgailestauti, kad ramaus, linksmo būdo, kūrybinga mūsų kolegė, nesulaukusi gilios senatvės, išėjo anapus Saulės, apie ką sužinojome ką tik prabėgusių mokslo metų per pirmąjį užsiėmimą. Mūsų skaitymų maratoną papildė sodybos šeimininkė Irena Kubilienė, pasidalindama patirtimi apie įvairius dekoratyvinius maistui naudojamus augalus, jų savybes, naudingumo galimybes, stiprinant sveikatą. Ji gi iš mūsų tikėjosi išgirsti pasakojimus apie aptariamus augalus. Ant vaišių stalo buvo ne vienos rūšies žiedų ir medaus mišinių, pušies spyglių ir sveikatos žolelėmis pagardintos giros, marinuotų česnako sėklų, labai tinkamų prie lietuviškų lašinukų. Spygliais nubarstytu keleliu grįždami į autobusą, gėrėjomės nuoširdžiu priėmimu, pavasariška gamta, širdyse skambančiu nepamiršamos kolegės Bronės Staskonytės posmu:

*Metų vieškeliuos skubantis laikas
Plauks maža debesų valtele,
Knygų puslapiuos liūdinčios mylimos raidės
Tegu primena: buvo drauge.*

Noriu padėkoti ypač kūrybingai ir aktyviai pasireiškusiems fakulteto lankytojams Vilijai Jurėnienei, Erminijai, Bronislovai Nainienei, Audronei-Stanislovai Andrijauskienei, Daliai-Juditai Vabalienei, Leopoldui Stanevičiui, neseniai įsijungusiems į mūsų kolektyvą Jadvygai Miniotaitei, Petruui Biveiniui. Esu taip pat dėkingas už pasiaukojamą seniūnės pareigų atlikimą, kūrybiškumą, organizuotumą Kristinai Sadauskienei.

Taip pat dėkoju ir čia neįvardintiems, tiems, kurie aktyviai dalyvavo fakulteto vizijos įgyvendinime.

MČTAU fakulteto dekanas Jonas Kirtiklis